

BLAUWE RUIS - LAW5.3

2023 - 2025 (EEN VERHAAL OVER HET DERDE DEEL VAN HET NEDERLANDS KUSTPAD)

INHOUD

Even vooraf en disclaimer	2
Friesland	2
Stavoren – Workem - Makkum	2
Kop Afsluitdijk – Wijnaldum, 8 augustus'24	3
Mooie Paal – Wijnaldum, 9 augustus	7
Bijlagen	13
Route en afstanden.....	13
Links	14

EN VERDER DOOR....

Dit verhaal gaat over het derde deel van het Kustpad. Na in 2022 voortvarend te zijn gestart met deze LAW, is er van alles gebeurd. Vooral het openbaar vervoer en een grote verbouwing van ons huis stonden systematisch lopen in de weg. Uiteindelijk is het gelukt om de delen 1 en 2 te voltooien, al zijn er wat streekpaden tussendoor gekomen.

Opnieuw start ik met een lied van Bløf in het hoofd, deze keer Blauwe Ruis. De eerste twee delen hebben geleerd dat de ruis van de zee soms ver te zoeken is, omdat de wandeling een best eind landinwaarts gaan. Maar de groene ruis van bomen is ook leuk.

Waar de eerdere verhalen een paar nostalgische jeugdfoto's hadden gaat dat in dit verhaal niet gebeuren. De laatste twee provincies van het Kustpad gaan door een gebied dat grotendeels nieuw voor me is.¹

DISCLAIMER

Hoewel niet te ontkennen valt dat deze wandeling is ontleend aan materiaal van Wandelnet en Nivon is het uiteindelijke verhaal fictie, waarbij iedere relatie tussen werkelijke plaatsen en personen puur toeval is. Alleen het bestaan van de Friese taal kunnen we niet ontkennen.

FRIESLAND

STAVOREN – WORKEM - MAKKUM

Kustpad LAW5.3 begint niet met deze etappes. De gidsjes zijn gekocht, de GPX codes gedownload en in de Locus app gezet. En dan, als alles gereed is, wordt er nog een keer op de site van Wandelnet.nl gekeken. Het lijkt me leuk om te starten bij het beeld van het vrouwtje van Stavoren. Maar op de site staat het advies om te starten op de afsluitdijk. Detail, en zeker belangrijk: die is nog twee jaar afgesloten voor wandelaars. En zo begint dit verhaal al voor de eerste stap met dezelfde vraag als de vorige LAW's: welke avonturen kom ik nu weer tegen? Welke hindernissen moeten er worden genomen en wat voor een boeiende dingen en mooie natuur gaan we zien. Op naar het noorden, om te beginnen in Zürich dat niet alleen in Zwitserland, maar ook aan de voet van de afsluitdijk in Friesland ligt. Want de etappes van Stavoren naar Makkum zijn dus geschrappt.

¹ Oké, via het Pieterpad draaf je in hoog tempo van noord naar zuid door Groningen.

KOP AFSLUITDIJK – WIJNALDUM, 8 AUGUSTUS'24

Via afsluitdijk naar Friesland voor de eerste twee dagen echt wandelen in een provincie die nieuw voor me is. Kuierkes heet het in het Fries, ik zal moeten wennen aan de tweetaligheid van ons land. De auto parkeer ik in Wijnaldum. Een bekende naam? Zie hier onder.

INTERMEZZO – TER VERWARRING

Van links naar rechts:

- Wijnaldum. Bijnaam: Gigi. Geboren Rotterdammer en is dus geen plaats, maar een voetballer (van het hoogste niveau).
- J. “de snor” D. te SBS6. Aanklachten wegens racisme en trots op een verkrachting met een kaars. Beweert dat mensen van kleur geen Friezen kunnen zijn.
- Haptamu “Happy” de Hoop. Acht maanden oud toen hij in Friesland kwam. Eerste taal is Fries. 2^e Kamerlid. Hij kan je vertellen dat Winaam de Friese naam van Wijnaldum is. We hebben het dan over de plaats, de Hoop is Heereveen supporter en daardoor tegen genoemde voetballer, tenzij die in het nationale elftal speelt.
- De Wandelaar. Loopt ook bij aangenaam weer. Is verantwoordelijk voor deze onzin.

BEGIN DEEL 3

Nadat de auto in Wijnaldum is neergezet ga ik hoopvol bij de halte aan de “Weg naar Wijnaldum” staan. Positieve dingen moeten zeker worden gemeld. De bus komt op tijd en brengt me in hoog tempo naar een troosteloze park & ride bij de kop van de Afsluitdijk. De tocht terug naar de auto kan starten.

De bewegwijzering van het pad zuigt, als zo vaak. Daardoor is deze tocht eerder een variatie op een thema dan een werkelijk gelopen route. Maar met dit mooie weer is dat al snel me een zorg. Voor je goed en wel op gang ben loop je Zurich binnen. Tenminste als je “Hollander” bent.

Nu ben ik dat niet, maar ik reken het voor het gemak goed.

Hierna zal ik de Friese naam tussen haakjes zetten, maar voor nu:

De plaats ben je bijna even snel uit als je er in loopt, dus geen spannende verhalen. Eigenlijk is de lucht op dit moment interessanter dan het dorp: jonge ganzen wordt geleerd in een V formatie te vliegen en doen dat onder een enorm gesnater.

Misschien toch een opmerking over mijn eerste confrontaties met de Friezen. Elders tijdens mijn tochten heb ik op een aantal plaatsen gemerkt dat je als buitenstaander totaal wordt genegeerd in het beste geval en een grote bek kunt krijgen als je niet aan het lokale verwachtingspatroon voldoet. Hier groet iedereen je bijzonder vriendelijk.

Na korte tijd ga je de dijk over en loop je langs de kust. Deze keer de waddenkust. We kunnen dus vaststellen dat we nog steeds het kustpad lopen.

Snel daarna draait de route landinwaards en sta je oog in oog met een voetgangersbrug over de snelweg. De brug heet "de Halsbân". Ik vind het een naar ding, met deels te lage railings, open metalen constructieplaten en voor mijn gevoel veel te smal.

Maar ze zijn er trots op. Het heeft zelfs een eigen informatiebord.

Door het bord leer je dat je het gebied van de Pingjumer Golden Halsband binnenloopt en dat er ter hoogte van de boerderij vroeger een klooster was. Verder is het een agrarisch gebied met verschillende gewassen.

Niets over te vertellen, maar schitterend wandelen tot je uiteindelijk weer aan zee staat.

Vandaag is het een dag van de Sneekweek en wordt een Skûtjes wedstrijd op het Sneeker gevaren. Je zou alle dobberdingen met laken daar verwachten, maar dat blijkt onjuist. Ook op de waddenzee zeilt men lustig rond.

Genoeg te kijken dus, terwijl je naar Harlingen (Harns) loopt. Die plaats zorgt ook al voor genoeg reuring: het strand is redelijk druk, de veerboten varen van en naar de waddeneilanden en het strand paviljoen puilt uit.

Na de lunch is het nog steeds gissen hoe

door Harlingen dient te lopen. Tijdens mijn "*lama-ik-doewelwat*" passeer ik Hotel Centraal aan de Brouwersstraat. Hier is mijn overnachting geboekt!

Het is goed om te melden dat ik deze twee dagen loop tijdens de Olympische Spelen in Parijs, waar men strak gereguleerd aan sport doet. Hoewel LAW ook zeker sport is, is er hier geen enkele reglementering. Dus check ik in en doe ik een tukkie om te vieren dat de eerste Friese etappe er op zit.

Om nog even door te gaan over sport, in Harlingen staat het beeld van Hotze Schuil (Hotse Skuúl). Fries "*sportman van de 20^e eeuw*". Je kan je afvragen waarom geen Hollander dat weet. Wel, er zijn een paar typisch Friese sporten: Skûtjessilen, Fierljeppen en Kaatsen. De eerste twee hebben landelijke bekendheid. Het jeppen met de fierl gebeurt zelfs in wedstrijdvorm buiten Friesland. Kaatsen is, gekgenoeg, afkomstig uit Frankrijk waar het in de 12^e eeuw in kloosters als "*Jeu de Paume*" werd ontwikkeld. Het is een spel waarbij de bal met de hand wordt geslagen. In de volgende eeuwen werd het verboden in kloosters ("*we spelen hier geen spelletjes*"), maar ontwikkelde het tot tennis en een aantal varianten van het meppen van een bal met de hand. Als "*pelote*" was het viermaal olympisch.

In de 19^e eeuw werd de Friese variant van kaatsen in de Friese taal geregelementeerd en daarmee defintief onbegrijpelijk voor de rest van de wereld. Het doet niets af aan de verering van de gemiddelde Fries voor hun exceptionele sportheld Hotze "*de lange*" Schuil. Naast Hotze kom ik nog tal van andere realistische beelden tegen. Ze krijgen hun eigen pagina.

Daarna vervolg ik de tocht naar Wijnandum, zo veel mogelijk via de route van het Kustpad. En eerlijk is eerlijk, dit deel is beter aangegeven.

Eerst langs de industrieterreinen van Harlingen, en dan over de dijken en tussen de velden naar Wijnaldum. De dijken onderweg zijn bezaaid met schapen, waarvan de meesten wandelaars volstrekt negeren.

De bijnaam van de Wijnaldummers is al eeuwen “de katten”²

Voornamelijk graffiti, maar ook glas in lood en deze brug. Het is een bijzonder leuke plaats voor zo’n klein gat, dus de auto mag er nog een nachtje slapen. Ik wandel de laatste paar honderd meter langs de katten naar de bushalte. In Harlingen doe ik nog een rondje langs de haven en haal ik wat voedsel bij AH. De hoogtepunten van die havenstad vindt je op de volgende pagina.

Daar zijn ze bijzonder trots op. Niet alleen is er een brughekje met kattenmotief, het dorp kent ook een kattenkierke van een paar kilometer langs afbeeldingen van katten.

MOOIE PAAL – WIJNALDUM, 9 AUGUSTUS

Om zes uur gaat de wekker en trek ik een sprintje door de douche en langs de uitstekende ontbijttafel van Hotel Centraal. Het is zeikweer, maar ik trek de sprint door zodat ik uiteindelijk om 7 uur in de bus zit naar Mooie Paal. Dit is geen plaats, maar een busstation. Eigenlijk wil ik naar St. Jacobparochie, maar OV maakt dat heel lastig. Nu met Mooie Paal de reeks opmerkelijke namen is gestart kunnen we er wel even over doorgaan.

² Ter herinnering: de bijnaam van die Rotterdammer is “Gini”

Je passeert onder andere opmerkelijke dorpen als Tzummarum, Pietersbierum, Oosterbierum en Sexbierum.

De laatste plaats moet je vermijden, want iedereen wil er geweest zijn, en dus moet je parkeergeld betalen, terwijl je de auto bij de kaatsbaan van Wijnaldum zo kwijt kan.

Maar je vraagt je af waar de naam vandaan komt. Bierum komt van "huis" of "stal", hoewel er ook wetenschappers zijn die het nog specifieker maken. Het zou gaan over dijkhuizen. De seks, en we kunnen het niet opwindender maken, komt van Sixtus, de patroonheilige van de kerk.

Bij mooie paal staat deze grenspaal tussen twee dorpen. Mooi? Het is een kwestie van smaak. Maar het is de start voor de tocht naar de auto.

Ook over de schoonheid van dit paard kan je een discussie beginnen. Als het een Fries is, heeft die dan de juiste kleur en als het geen Fries is, wat dan wel? Ik betwijfel of het Friese kamerlid hier verstand van heeft dus zetten we de vraag uit bij een expert³.

De Groene Dijk is een oude dijk (11^e eeuw), waarvan men aanneemt dat het de oudste nog in takt

zijnde dijk is. Hij slingert, ook in de regen en de natuur moet heel mooi zijn al komt dat er niet zo uit.

Tijdens wandelingen zie je veel uitingen van religie. Uiteraard de vele kerken en in het zuiden van het land de kapelletjes en Jezussen op kruisen. Tegenwoordig breek je ook je nek over Buddha's, al vraag ik me af of het hier gaat om een religieuze uiting of om de erfopvolger van de tuinkabouters en de stenen gans. Hier wordt ik toch verrast.

In het gras langs de weg staan twee stevige Ganesha beelden. Wie had hier het Hinduïsme in het wild in Fryslân verwacht?

Je passeert het bord van het gehucht Koehool (Koehoal) van de gemeente Waadhoeke. Hier hebben de Duitsers in WOII de dijk versterkt met bunkers etc. In tegenstelling tot de eerste twee delen van het kustpad is een bord met uitleg het meest serieuze element dat nog zichtbaar is. Er moet nog ergens een bunker zijn,

maar mijn valt hij niet op.

³ Altijd handig zo'n zus: het is een Belgisch Trekpaard.

Hierna is het een lange wandeling langs het wad. Daar komt de schoonheid van de natuur wel tot uiting. Het is laag water en allerlei vogels, zoals kluten en strandlopers scharellen rond. Ook ganzen zijn niet erg onder de indruk van het weer en vliegen snaterend rond. Langs de dijkrand staat een prachtige waddenflora. Alleen het aantal zeilschepen is terug gebracht tot één vissersboot.

Ter hoogte van Oosterbierum (Easterbierrum) gaat de tocht langs de landerijen weer landinwaarts. Het is leuk om te zien hoe gevarieerd de landbouw in deze provincie is. Dus een pagina met dat onderwerp. Het dorp zelf is niet heel opmerkelijk. Veel nieuwbouw waardoor een eerste steen ook de laatste is geworden. Na het dorp loop je door richting Franeker (Frjentsjer). Net voor je de stad in loopt neem je een haakse bocht bij Getswerdersyl richting Wijnaldum.

Bij Getswerdersyl lag de noordelijke sluis van Friesland. Mooi monument, slechte bewegwijzering, dus ik eindig parallel aan de formele route. Maar ik loop richting auto en het wordt droog, dus wat zal ik zeuren.

Zo tussen de akkers kijk je automatisch naar de boerderijen. Daarbij zijn twee hoofdtypen:

de Stelpboerderij, gewoon een lang ding met voor het huis en achter de schuur en het kop-hals romp type. Het is opmerkelijk dat in de nok overal een afbeelding van twee zwanen te zien is met daaronder een hart of een cirkel. Het blijkt dat het laatste van oudsher een ruimte was om uilen binnen te laten. Die vogels waren heel welkom om muizen en ratten in de schuur te bestrijden.

Wat valt er verder over Friesland te vertellen na deze eerste twee dagen? Uiteraard dat ze een vlag hebben.

Ik fotografeer de pompeblêden (waterleliebladen) bij een boerderij. De eigenaar komt verhaal halen. Wat moet die man met de camera? Als blijkt dat het me om de vlag te doen is zwelt hij van trots, want hij is geboren en getogen Fries. Ik loop toch net een mueslibolletje te kauwen, dus tijd voor een pauze waarin ik van alles leer over de omgeving en het, in zijn ogen, overschot aan bomen in dit gebied. Bomen horen in Gaasterland, en niet in de klei hier. Ik geloof de heer Buren (vader en zoon van Pieter) op zijn woord. Evenals dat hij van de arme tak is, omdat er geen “van” voor zijn naam staat.

Anderhalve kilometer verderop sta je aan de grens van Wijnaldum (Winaam dus). Daar staat een opmerkelijk beeld. Het is de Fibula van Wijnaldum. Tijdens het lopen van het Romeinse Limespad stuitte ik al met regelmaat op de Friese koningen, machtig genoeg om, met andere stammen, de Romeinen niet verder te laten komen dan de Rijn. Van dat Friese rijk hebben we nu nog de taal en, voor zover het niet gewoon Duitsers zijn, ons koningshuis⁴. In Friesland zelf zijn verschillende archeologische sites. Een ervan is in het eens machtige Wijnandum, waar een prachtige koningsspeld is gevonden, een fibula. Deze ligt nu in het Friese museum in Leeuwarden.

Met deze kennis is het nog een klein stukje langs het kattenkuijerke naar de auto en van daar naar de kop van de afsluitdijk voor het laden van de auto en een kop koffie. LAW 5.3, de kop is er af!

⁴ De familie van de vader des vaderlands stierf in 1702 uit, maar een nazaat van de vader van de vader des vaderlands, Johan Willem Friso volgde WIII op. Via zijn zoon WIV is er een rechte lijn naar WAI.

ROUTE EN AFSTANDEN

De volledige route, op basis van GPX info van Wandelnet.

Deel 3			
1	Zurich - Harlingen	15	
2	Harlingen - Oosterbierem	17,6	23,1
3	Oosterbierem - Sint Jacobparochie	13,2	21,3
4	Sint Jacobparochie - Ferwert	18,5	
5	Ferwert - Ternaard	18	
6	Ternaard - Lauwersoog	18	
7	Lauwersoog - Niekerk	15,2	
8	Niekerk - Baflo	20	
9	Baflo - Doodstil	19,4	
10	Doodstil - Appingendam	24,3	
11	Appingendam - Termuntzijl	22,8	
12	Termuntzijl - Kostverloren	19,7	
13	Kostverloren - Nieuweschans	9,7	
16	Afsluitdijk - Zurich	18,5	
17	Roptazij - Fiskersleane	8,3	
Totalen in KM		231,4	44,4
Nog te lopen Grand Totaal/LAW 5.3		535,7	187
= dubbele etappe		Te lopen reël: 1063,3	

LINKS

- 📌 [Nederlands Kustpad 5.3](#) van Wandelnet
- 📌 [Nederlands Kustpad](#) volgens [Wikipedia](#)
- 📌 [Pieterpad](#) volgens Wikipedia
- 📌 [Klompenpaden](#), de site
- 📌 [Wandelnet](#), de site
- 📌 [Fries-Groningskustpad](#)
- 📌 Wandelen en [overnachten](#).

